

ARGUMENTARE CĂ OPERA LITERARĂ POPA TANDA ESTE NUVELĂ

Popa Tanda este, ca toată opera lui Ioan Slavici, inspirată din viața satului ardelenesc și are un puternic caracter moralizator. Opera ilustrează proverbul *Omul sfințește locul*, sau corespondentul său latinesc *Labor omnia vincit*, autorul văzând în literatură un mijloc de modelare morală și religioasă a poporului.

Nuvela este o creație epică în proză, cu o acțiune mai amplă, axată pe un conflict central construit în jurul unor personaje complexe.

Acțiunea operei Popa Tanda se desfășoară în satul Sărăceni unde asistăm la încercările nestrămutate ale părintelui Trandafir de a-i motiva pe săteni să renunțe la lenevire. Timpul de desfășurare a acțiunii este cuprins între anii de maturitate ai personajului principal până la bătrânețe. Acțiunea, deși lineară, se desfășoară pe mai mult planuri, astfel încât începutul nuvelei ne plasează în anii de copilărie ai preotului, aducându-ne apoi în prezentul acțiunii.

Ca orice nuvelă, opera Popa Tanda are caracter epic, sentimentele fiind exprimate prin intermediul acțiunii și al personajelor. Acțiunea este mai amplă decât a schiței, conținând două părți: prima parte debutează cu o incursiune în anii de copilărie ai personajului, anii de școală, primii ani de preoție în satul natal Butucani, mativul detașării preotului în Sărăceni și încercările inițiale, eșuate de a-i pune pe săraceni la treabă; a doua parte dezvăluie un preot luminat care găsește calea de a schimba fața jalnică a satului din Valea Seacă, încheindu-se cu anii de bătrânețe liniștită a preotului înconjurat de nepoți. Întâmplările sînt narate de un narator obiectiv, la persoana a III-a „grăi”, „răspunse”, „grăiește”, el fiind asemenea unui Dumnezeu care știe, vede și controlează tot în acțiune.

Epicul servește drept suport pentru subiectul operei care include toate cele cinci momente. În expozițiune, aflăm că preotul Trandafir este unul din cei doi copii ai dascălului Pintilie din Butucani, care după ce merge pe la multe școli, ajunge preot în satul său natal. Dar pentru că are anumite conflicte cu enoriașii și cu autoritățile, este mutat în Sărăceni. Intriga este reprezentată de hotărîrea părintelui de a schimba fața acestui lăcaș sărac, hotărîre care îl pricopsește cu porecla Popa Tanda, căci localnicilor li se părea că pierde vremea, încercînd să-i pună la muncă. În desfășurarea acțiunii, asistăm la eforturile părintelui de a-i urni pe săraceni la treabă. Începe prin a le ține predici, pe care oamenii le ascultă cu atenție, dar...degeaba. Pomește apoi cu sfatul, cu ironia și batjocura. Pricepe pînă la urmă că doar prin exemplul personal îi poate motiva pe săteni să mucească. Punctul culminant este atins cînd localnicii încep să-și gospodărească bunurile, transformînd Sărăceniul într-un sat curat, cu case muruite, cu grădini îngrijite, cu locuitori care știu acum să-și vîndă munca. Deznodămîntul îl îmfațișază pe Popa Tanda ca un bunic din basme, ducînd o viață îndestulată și înconjurat de nepoți ștregari.

Personajul principal al operei, Popa Tanda, este o natură complexă, în funcție de care se construiește acțiunea. Ca în orice nuvelă, Ioan Slavici menține în atenția cititorului pe tot parcursul acțiunii imaginea părintelui Trandafir, urmărit din copilărie pînă la bătrînețe. Dintr-un portret schițat sumar, se desprinde chipul unui om cu învățătură bună de carte, voce frumoasă „cîntă mai frumos ca răposatul tatăl său”, care vorbește „drept și cumpănit”, fiind „harnic și grijitor”. Este deci un om echilibrat, drept, îndemînaric și priceput, căci „face din nimica ceva”, gospodar și strîngător „strînge, drege și culege”. Toate celelate personaje există doar în măsura în care intră în contact cu

Popa Tanda, stabilindu-se relații care au menirea de a scoate în evidență un caracter complex: părintele Trandafir – protopopul, părintele – sărăcenii, părintele – nevasta sa, părintele – Marcu. Toate aceste personaje alcătuiesc un tablou pentru a ilustra o realitate socială, cu scopul de a transmite o normă morală, aceea că omul sfințește locul prin muncă și efort propriu.

Modalitățile artistice folosite de autor sînt edificatoare pentru evidențierea însușirilor preotului. Modurile de expunere sînt îmbinate armonios ca în orice nuvelă, pentru a înfățișa prin descriere, narațiune și dialog imaginea unui preot luminat. Ca în orice nuvelă, conflictul central este construit în jurul personajului principal, care apare drept un mentor spiritual, servind intenției autorului de a arăta cititorului că trebuie să vadă în preot și un om de acțiune, luminat însă de duhul bisericesc.

Pentru că opera Popa Tanda este o creație epică în proză, conține o acțiune amplă, un conflict central construit în jurul unui personaj complex surprins prin toate mijloacele de expunere artistică, putem să o considerăm ca aparținînd speciei literare numite nuvelă.